ГАРЧИГ

БҮЛЭГ 1. ТӨСЛИЙН ТАНИЛЦУУЛГА 3
1.1 Төслийн нэр: 3
1.2 Төслийн зорилго: 3
1.3 Төсөл хэрэгжүүлэгчийн мэдээлэл: 3
1.4 Төслийн хүчин чадал 3
1.5 Үйлдвэрийн ашиглалтын технологи: 3
1.6 Эцсийн бүтээгдэхүүн: 4
1.7 Төслийн дэд бүтэц: 5
1.7.1 Барилга байгууламж 5
1.7.2 Усан хангамж: 6
1.7.3 Цахилгаан хангамж 6
БҮЛЭГ 2. ТӨСЛИЙН ТАЛБАЙ, ТҮҮНИЙ ОРЧНЫ БАЙГАЛЬ ОРЧИН, НИЙГЭМ ЭДИЙН ЗАСГИЙН ТӨЛӨВ БАЙДАЛ 7
2.1 Төслийн байршил: 7
2.2 Төслийн физик газарзүй: 8
2.3 Уур амьсгал: 8
2.5 Агаарын температур: 8
2.6 Хур тунадас: 8
2.7 Агаарын чанар: 9
2.8 Гадаргын ус: 9
2.9 Гадаргын доорх ус: 9
2.10 Хөрсөн бүрхэвч: 10
БҮЛЭГ 3. ТӨСЛИЙН ГОЛ БА БОЛЗОШГҮЙ СӨРӨГ НӨЛӨӨЛЛИЙН ТОВЧ ТОДОРХОЙЛОЛТ 12
3.1 Агаарын чанарт үзүүлэх сөрөг нөлөө: 12
3.2 Хөрс ургамлан бүрхэвчид үзүүлэх сөрөг нөлөө: 12
3.3 Усан орчинд үзүүлэх сөрөг нөлөө: 13
4. БАЙГАЛЬ ОРЧНЫ МЕНЕЖМЕНТИЙН ТУХАЙН ЖИЛИЙН ТӨЛӨВЛӨГӨӨНИЙ БИЕЛЭЛТ 14
5. СӨРӨГ НӨЛӨӨЛЛИЙГ БУУРУУЛАХ АРГА ХЭМЖЭЭНИЙ ТӨЛӨВЛӨГӨӨНИЙ БИЕЛЭЛТ 15
6. НӨХӨН СЭРГЭЭЛТИЙН ТӨЛӨВЛӨГӨӨНИЙ БИЕЛЭЛТ 21
7. БИОЛОГИЙН ОЛОН ЯНЗ БАЙДЛЫГ ДҮЙЦҮҮЛЭН ХАМГААЛАХ АРГА ХЭМЖЭЭНИЙ ТӨЛӨВЛӨГӨӨНИЙ БИЕЛЭЛТ 21
8. НҮҮЛГЭН ШИЛЖҮҮЛЭХ, НӨХӨН ОЛГОВОР ОЛГОХ АРГА ХЭМЖЭЭНИЙ ТӨЛӨВЛӨГӨӨНИЙ БИЕЛЭЛТ 22
9. ТҮҮХ, СОЁЛЫН ӨВИЙГ ХАМГААЛАХ АРГА ХЭМЖЭЭНИЙ ТӨЛӨВЛӨГӨӨНИЙ БИЕЛЭЛТ 22
10. ОСОЛ, ЭРСДЭЛИЙН МЕНЕЖМЕНТИЙН ТӨЛӨВЛӨГӨӨНИЙ БИЕЛЭЛТ 23
11. ХОГ, ХАЯГДЛЫН МЕНЕЖМЕНТИЙН ТӨЛӨВЛӨГӨӨНИЙ БИЕЛЭЛТ 28
12. ОРЧНЫ ХЯНАЛТ ШИНЖИЛГЭЭНИЙ ХӨТӨЛБӨРИЙН БИЕЛЭЛТ 30
13. ТУХАЙН ЖИЛИЙН БАЙГАЛЬ ОРЧНЫ МЕНЕЖМЕНТИЙН ТӨЛӨВЛӨГӨӨГ ХЭРЭГЖҮҮЛЭХ УДИРДЛАГА ЗОХИОН БАЙГУУЛАЛТЫН ТӨЛӨВЛӨГӨӨНИЙ БИЕЛЭЛТ 32

14. ТУХАЙН ЖИЛИЙН БАЙГАЛЬ ОРЧНЫ МЕНЕЖМЕНТИЙН ТӨЛӨВЛӨГӨӨ, ТӨЛӨВЛӨГӨӨНИЙ ХЭРЭГЖИЛТИЙГ НӨЛӨӨЛӨЛД ӨРТӨГЧ ОРШИН СУУГЧДАД ТАЙЛАГНАХ ТӨЛӨВЛӨГӨӨНИЙ БИЕЛЭЛТ 36

БҮЛЭГ 1. ТӨСЛИЙН ТАНИЛЦУУЛГА

1.1 Төслийн нэр:

“Хэцүү цав” нэртэй хайлуур жоншны ордыг далд уурхайн аргаар ашиглах төсөл

1.2 Төслийн зорилго:

“Хэцүү цав” нэртэй хайлуур жоншны ордыг далд уурхайн аргаар ашиглах төсөл

1.3 Төсөл хэрэгжүүлэгчийн мэдээлэл:

Хүснэгт №. 1 Төсөл хэрэгжүүлэгчийн мэдээлэл

Төсөл хэрэгжүүлэгч	“Боржигт” ХХК
Улсын бүртгэлийн дугаар	9011126054
Регистрийн дугаар	2603365
Хаяг	Улаанбаатар хот, Баянгол дүүрэг, 20-р хороо, Гурвалжингийн, Эс Би төвийн-305-тоот
Утас	99059583

1.4 Төслийн хүчин чадал

MV-012118 тоот тусгай зөвшөөрлийн талбайн “Хэцүү цав”-ын хайлуур жоншны ордын нөөцийг Эрдэс Баялгийн Мэргэжлийн Зөвлөлийн 2010 оны 06-р сарын 04-ний өдрийн хурлын хуралдааны ХХ-07-05 дугаар дүгнэлээр Хэцүү цавын хайлуур жоншны нөөцийг бодитой болон боломжтой (B+C) нөөцийг 81.3%-ийн дундаж агуулгатай 108.2 мян.тн 87.9 мян.тн эрдэсээр хүлээн авсан байна.

“Хэцүү цав” хайлуур жоншны ордыг далд уурхайн аргаар ашиглах бөгөөд Уулын ажлыг газрын дор ажиллах далд уурхайн хэсэгт 7 цагийн үргэлжлэлтэй 2 ээлжээр, газрын дээр ажиллах хэсэгт 8 цагийн үргэлжлэлтэй 2 ээлжээр сонгон жилд 300 хоног ажиллахаар төлөвлөсөн байна.

1.5 Үйлдвэрийн ашиглалтын технологи:

Тус ордын бодитой B зэрэглэлээр нөөц тогтоогдсон хүдрийн биетийн суналын дагуух гадаргуугийн өндөржилт нь 1150.0 м-ээс 1162.0 м-ийн хооронд хэлбэлздэг бөгөөд эндээс харахад хүдрийн биет нь тэгш гадаргуутай учир ордыг босоо гол амаар нээх нөхцлийг бүрдүүлж байгаа юм.Тус үйлдвэрийн технологи нь тариа хүлээн авах хэсэг, тариа цэвэрлэх хэсэг, тээрэмдэх хэсэг, савлах хэсэг гэсэн 4 үндсэн хэсгээс бүрдэнэ. Үйлдвэрийн технологийн схемийг дэлгэрэнгүйгээр харуулсан байна.

“Хэцүү цав” хайлуур жоншны ордын B зэрэглэлээр тогтоогдсон нөөцийг эхний ээлжинд ашиглахаар тусгаж байна. Дээрх хүдрийн биет нь 75° уналтай, 1.4 м дундаж зузаантай, ашиглалтын гүн дундажаар 75.0 м байна. Ордын уул-геологийн нөхцлөөс харахад хүдэр хоршоолох ашиглалтын систем хамгийн тохиромжтой байна.

Хүдэр хоршоолох ашиглалтын систем хэрэглэх үед блок хоорондын хамгаалалтын цул, блокийн дээд хамгаалалтын цулыг үлдээх бөгөөд хүдэр нураалтын

ажлыг 1.2-1.4 м өндөртэй хэвтээ үеэр зохион байгуулна. Хүдэр хоршоолох ашиглалтын систем нь аваар осол багатайгаас гадна мөрөгцөгийн ажилчны хөдөлмөрийн бүтээмж өндөр, ашиглалтын хаягдал, бохирдол бага байдаг.

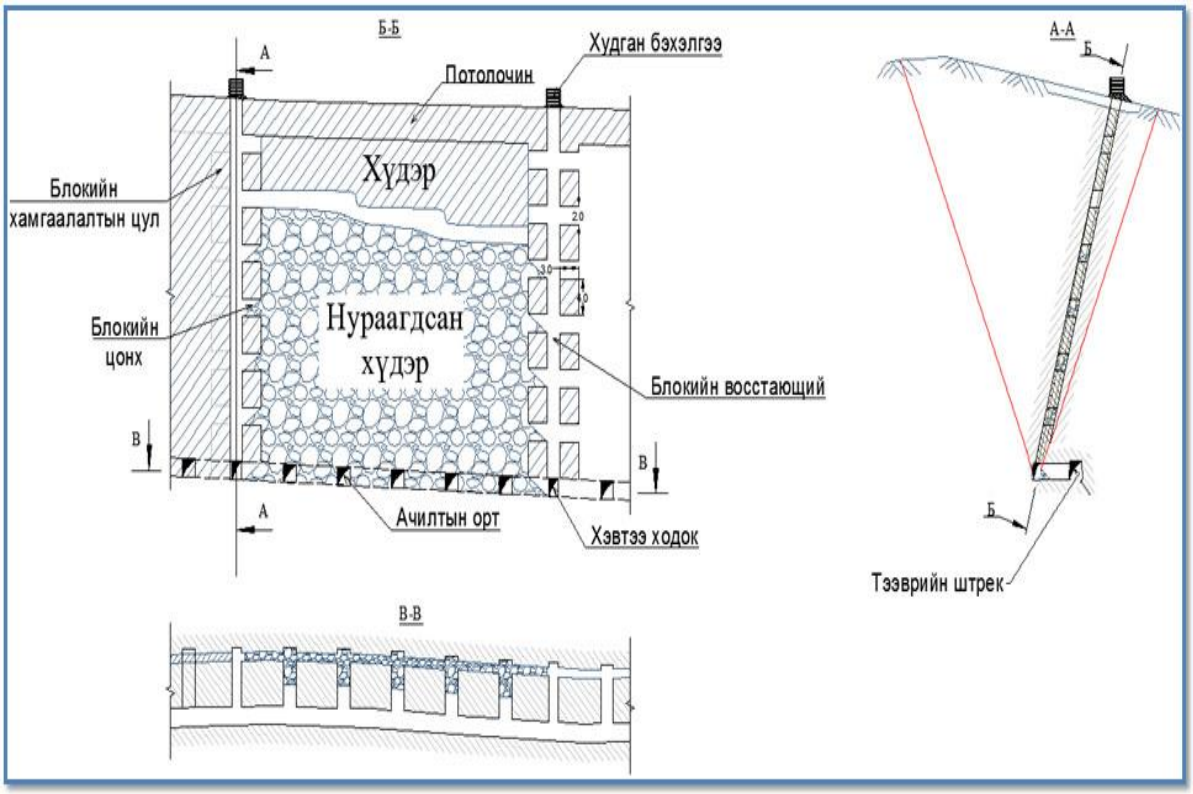

Зураг № 1 Хүдэр хоршоолон нураах ашиглалтын систем

1.6 Эцсийн бүтээгдэхүүн:

“Боржигт” ХХК нь Геологийн төв лабораторит Хэцүү цав ордын баяжигдах шинж чанарын судалгаа, туршилтыг хийж гүйцэтгүүлсэн байна. Туршилтаас тухайн ордын дээжийг баяжуулж өндөр чанарын флотацийн баяжмал гарган авах боломжтой нь тогтоогдсон байна. Гэвч тухайн орд нь флотацийн баяжуулах үйлдвэр байгуулахад нөөц багатай, дэд бүтэц-ээс хол, гидрогеологийн нөхцөл хүнд тул эдийн засгийн хувьд ашиггүй юм. Иймд баяжуулалтын технологийг гар аргаар ангилан ялгахаар сонгов .

Технологийн туршилт судалгаагаар тухайн ордын хүдрийг нэг шатны бутлуураар бутлан доргиурт шигшүүрээр шигшин ангилж, бутлагдсан хүдрийг нэгэн жигд ширхэглэл бүхий фракцуудад хуваан гар аргаар ангилан ялгах бүрэн боломжтой нь тогтоогдсон.

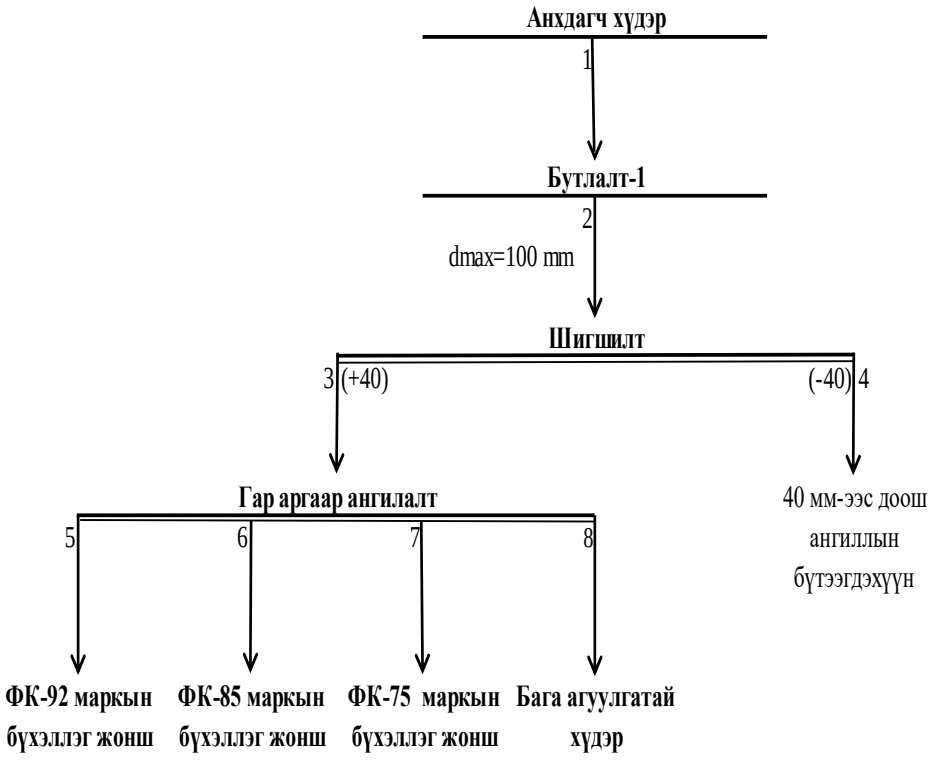

Зураг № 2 Баяжуулах технологийн схэм

1.7 Төслийн дэд бүтэц:

1.7.1 Барилга байгууламж

Уурхайд нийт 72 хүн ажиллахаар байна. Тус уурхайн барилга байгууламж нь үйлдвэрлэлийн барилга байгууламж ба ажиллагсдын тосгон гэсэн хоёр хэсгээс бүрдэнэ. Төслөөр дараах барилга байгууламжуудыг барихаар тусгаж байна.

Хүснэгт №. 2 Төслийн барилга байгууламж

Барилга байгууламжийн нэр	Материал
а. Үйлдвэрийн барилга байгууламж	
Контор	сэндвич
Засвар механикийн цех	сэндвич
Баяжуулах цехийн барилга байгууламж	сэндвич
Сэлбэгийн агуулах	сэндвич
Гараж	хоосон чулуу
Тэсрэх материалын агуулах	тоосго
ШТМ-ын агуулах	емкость
Гол амны байгууламж	мод, тоосго
б. Иргэний барилга байгууламж	
Ажилчдын байр	сэндвич
Хоолны байр	сэндвич
Халуун ус, жорлон	сэндвич

Зам тээвэр: Хайлуур жоншны эрэлт хэрэгцээ их байгаа учраас бүтээгдэхүүн борлуулахдаа уурхай дээрээс худалдах нөхцөлтэй учир гадаад тээвэр хийхгүй.

Усан хангамж: Усны үндсэн хэрэглэгч нь уурхайн тосгон ба далд уурхайн өрөмдлөгийн ажил байна. Далд уурхайн усан хангамжийг өөрийн эзэмшлийн гүний худгаас хангана.

1.7.2 Усан хангамж:

Усны эх үүсвэр:

- Өрөмдмөл гүний худаг
- Усны ундарга 1.7 л/сек

Уурхайн ашиглалтын хүрээнд дараах усны хэрэглэгч байна. Үүнд:

- Ажилчдын унд ахуйн хэрэглээ
- Уурхайн зам талбайн тоосжилт
- Нөхөн сэргээлт

Ус ашиглах:

Ахуйн зориулалтаар: Усыг хоол унданд, эрүүл ахуйн шаардлагын дагуу ажилчдын халуун усны газарт, хүйтний улиралд ажлын байр болон орон сууцны халаалтын зориулалтаар усыг хэрэглэнэ.

Нөхөн сэргээлтийн ажлын зориулалтаар: Эвдрэлд өртсөн талбайг нөхөн сэргээж зүлэгжүүлсэн талбайг болон мод, бут ургамлыг услах зориулалтаар хэрэглэнэ.

Зам усалгаа, тоос дарах зориулалтаар: Уурхайн гадна, доторх замыг тогтмол услах мөн тоног төхөөрөмж ажиллаж буй талбайг услах зэрэгт тус тус хэрэглэнэ.

Хүснэгт №. 3 Нийт усны тооцоо

№	Ус ашиглалтын хэлбэр	Усны эх үүсвэр	Ашиглах усны хэмжээ	
			Хоног M^3	Жил M^3
1	Ажилчдын унд ахуйн усны хэрэглээ	Уурхайн гүний худаг	10.65	3195
2	Зам усалгаа, тоос дарах		10.0	1200.0
Нийт			20.65	4395

1.7.3 Цахилгаан хангамж

Цахилгаан хангамж: Тус уурхайн цахилгаан тулд "Боржигт" ХХК нь дизел цахилгаан үүсгүүр ашиглаж уурхайн цахилгаан хэрэглээг хангана.

БҮЛЭГ 2. ТӨСЛИЙН ТАЛБАЙ, ТҮҮНИЙ ОРЧНЫ БАЙГАЛЬ ОРЧИН, НИЙГЭМ ЭДИЙН ЗАСГИЙН ТӨЛӨВ БАЙДАЛ

2.1 Төслийн байршил:

“Хэцүүцав” нэртэй хайлуур жоншны орд газар нь Өвөрхангай аймгийн Төгрөг сумын нутагт оршино. Тус орд газрын талбай нь (цаашид “Хэцүүцав” гэх) Улаанбаатар хотоос баруун урагш 620км, Арвай хээрээс 200км, Төгрөг сумын төвөөс 100км, Хурцын тэвшээс баруун-хойш 12км, Хэцүүцавын худгаас баруун тийш 2км зайд тус тус алслагдсан бөгөөд газарзүйн байрлалын хувьд нилээд алслагдсан дэд бүтэц хөгжөөгүй нутагт байрладаг.

“Хэцүүцав” хайлуур жоншны ордын 230 гектар хэмжээтэй тусгай зөвшөөрлийн талбайн цэгүүдийн солбицол нь:

Хүснэгт №. 4 Төслийн талбайн координат

№	Уртраг	Өргөрөг	№	Уртраг	Өргөрөг
1	103° 23' 35.92''	44° 57' 1.48''	7	103° 22' 55.93''	44° 57' 41.48''
2	103° 23' 35.92''	44° 58' 1.48''	8	103° 22' 53.21''	44° 57' 41.48''
3	103° 23' 14.19''	44° 58' 1.48''	9	103° 22' 40.18''	44° 57' 25.33''
4	103° 23' 14.2''	44° 58' 0.97''	10	103° 22' 34.36''	44° 57' 17.53''
5	103° 23' 7.2''	44° 57' 52.29''	11	103° 22' 33.54''	44° 57' 3.8''
6	103° 22' 55.93''	44° 57' 43.97''	12	103° 22' 33.36''	44° 57' 1.48''

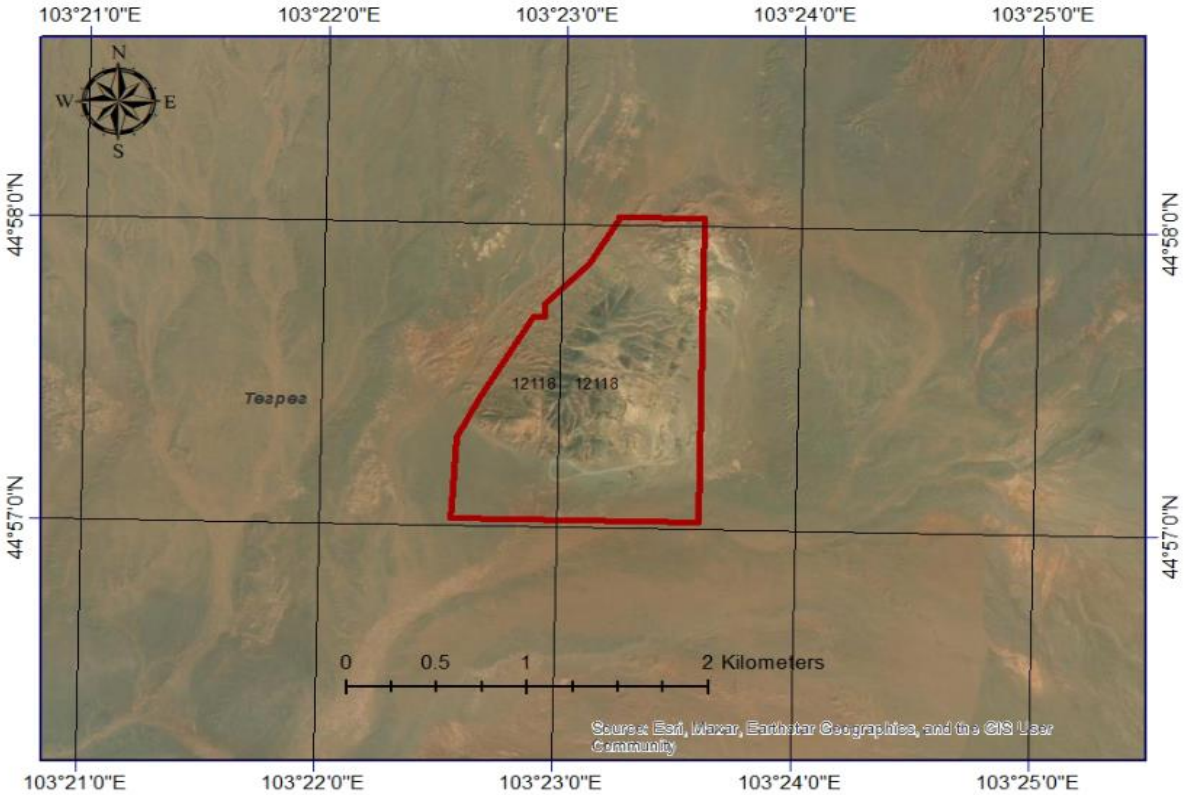

Зураг № 3. Төслийн талбайн сансрын зураг

2.2 Төслийн физик газарзүй:

Газарзүйн мужлалын хувьд Нууруудын хотгорын (Долино Озёрский впадин) зүүн урд төгсгөл, Онгийн голын хотгорын баруун хэсэгт байрлана. Энэ нутгийн гадаргын хөгжилд мезозойн үеэс уламжлагдан, палеоген-неогений үед үргэлжилсэн нуурын гаралтай, эх газрын тунамал хуримтлал бүхий нууруудын орчин голлон нөлөөлсөн бөгөөд гадаргуугийн хэлбэр дүрсэд тэгш талархаг болон жижиг толгодлог гадаргуу онцлогтой.

Байрлалын хувьд Нууруудын хотгорын зүүн хэсэгт хамаарагдах тул тал хээр, говийн уур амьсгал, ургамал, ан амьтан зонхилдог. Хангайн өмнөд пенипленжсэн гадаргуугаас Нууруудын хотгорын баруун хойш сунаж ухаа толгод, тэгш талархаг дэвсэг, шал хөндийнүүдэд шилжсэн хэсгийн онцлог болох 1200-1500м орчим өндөржилтэй жижиг толгодлог болон дэвсэг, тэгш талархаг гадаргуу зонхилно. Тусгай зөвшөөрлийн талбайгаас урагш 12км-т байрлах Хуцын тэвш уул 1346,3м өндөртэй энэ хэсгийн хамгийн өндөр уул болно.

2.3 Уур амьсгал:

Төслийн талбай нь уур амьсгалын хувьд дулаан зунтай чийг дутмаг мужид багтана. Бүх нутгаар агаарын хэм харьцангуй жигд байдаг. Ургамалшил тачирхан, чулуурхаг буюу элсэрхэг гадаргатай тул наранд халж агаарын хэмийг нэлээд дээшлүүлдэг. Хамгийн их хүйтрэлт 1-р сард, хамгийн их халуун 7-р сард болдог. Өвөл 20–15° хааяа 36-40° хүрч хүйтэрнэ.

2.5 Агаарын температур:

Тус ордын талбай нь Монгол орны нутаг дэвсгэрийн бусад хэсгийн адил өвөлдөө хүйтэн, зундаа халуун, эх газрын эрс тэс уур амьсгалтай. Жилийн дундаж температур -20 ба дундаж температурын хэлбэлзэл өвөлдөө -20^0, зундаа +20^0 байдаг

2.6 Хур тунадас:

Зуны улиралд өдрийн дундаж температур +210 ба заримдаа +300 гарч халдаг. Жилийн хур тунадсын ихэнхи нь 6-аас 9-р сарын хооронд унах бөгөөд дундаж нь 100-250мм байна. Хаврын саруудад ихээхэн хүчтэй салхилж, хуурайшил ихтэй. Талбайн хэмжээнд өвөлдөө цас бага унах ба цасан бүрхүүлийн зузаан гуу жалгандаа 20-30см хүрнэ. Нууруудын хотгорын гол онцлог болсон баруун хойноос зүүн урагш чиглэлийн байнгын салхи, шуургатай ба шуурганы хүч хаврын улиралд 40м/сек хүрэх тохиолдол цөөнгүй бөгөөд Арц Богдын арын хоолойн хэмжээнд байрлаж байгаагийн хувьд салхи шуурганы гол шугам дээр байгаа юм.

2.7 Агаарын чанар:

Төслийн талбайд агаарын чанарын харуул байхгүй бөгөөд нийт талбайн агаарын чанарын хэв шинжийг Сайншанд суманд байрлах харуулын мэдээгээр авлаа. Манай төслийн талбай нь ямар нэгэн үйл ажиллагаа явуулаагүй агаарын чанарын хувьд өөрчлөлт ороогүй тул агаарын чанарын хэмжилт хийх шаардлагагүй гэж үзэв. Сайншанд сумын агаарын чанарын харуул нь агаарт агуулагдах хүхэрлэг хий /SO2/, азотын давхар исэл /NO2/-ийн хэмжээг ажлын өдрүүдэд, тоосонцор /PM10 /-ын хэмжээг 7 хоногт 2 удаагийн давталттайгаар хэмжин тодорхойллоо. Өнгөрсөн 7 хоногийн хүхэрлэг хий, азотын давхар исэл, тоосонцорын агууламжийг тус бүрд нь хүлцэх хэмжээтэй харьцуулсныг графикаар харуулав.

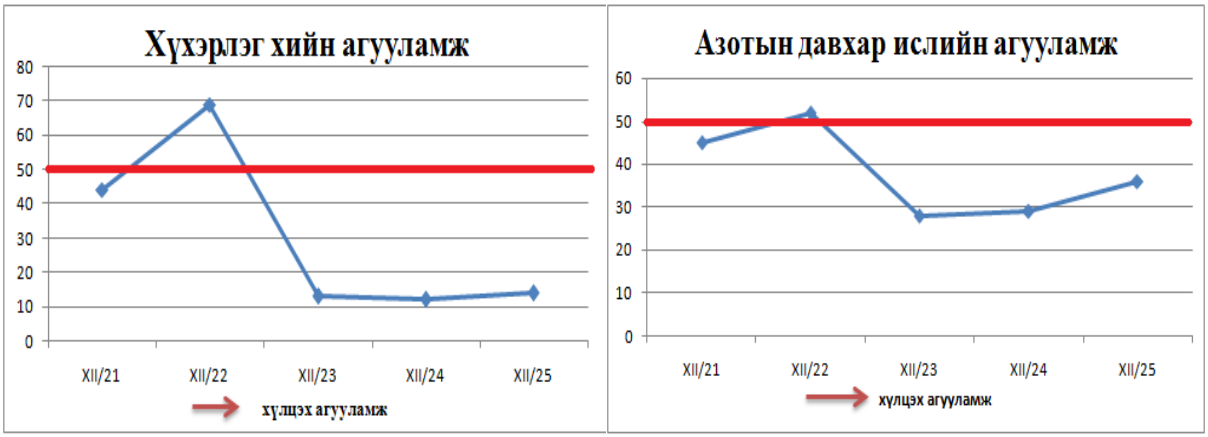

Зураг № 4 Хүхэрлэг хий болон Азотын давхар ислийн агууламж

2.8 Гадаргын ус:

Төслийн талбайтай очиж танилцахад талбайн ойр орчим гадаргын ус буюу гол, горхи, булаг шанд байхгүй байсан. Уг сав газар нь ус зүйн сүлжээний нягтшил 0.01 км/м2-аас бага гадаргын усны эх үүсвэр хомс голчлон зуны хур борооны дараа түр зуурын урсацтай болдог цөөн тооны горхи, хуурай сайруудтай. Эдгээр нь улирлын чанартай жижиг нуур болон давстай нуурын систем рүү цутгадаг болно. Зуны улиралд эрчимшил ихтэй хур бороо орсны дараа хуурай сайр, гуу жалга, хөндийгөөр ширүүн урсацтай үер үүсэж, ёроолын хурдас хагшаасыг угааж ихээхэн эвдрэл үүсгэдэг. Хавраас намрын улирал хүртэл үер 4-6 удаа давтагдах ба үргэлжлэх хугацаа 30-90 минут гэж тогтоогдоод байна.

2.9 Гадаргын доорх ус:

Тусгай зөвшөөрлийн талбай нь Монгол орны усны сав газрын ангиллаар Онги голын савд хамаарах ба тухайн дүүрэгт урсгал ус, гол, горхи булаг шанд байхгүй. Хайгуулын ажлын явцад гидрогеологийн тусгайлсан судалгаа хийгдээгүй өмнөх шатны судалгааны өрөмдлөгийн явцад цооногт ус илрээгүй.

Дүүргийн хэмжээнд урьд жилүүдэд явуулсан гидрогеологийн судалгаагаар орчмын 2900 км.кв талбайд 74 худаг, 24 булаг шанд, 2 өрөмдмөл худаг тэмдэглэсэн байдаг ба Ахар уул орчим боржингийн биетэд өрөмдсөн №46 цооногт 60.25 м гүнд, 15 л/сек ундаргатай уст үе илэрсэн нь А.Я.Аносов, А.Г.Аносова нарын тодорхойлсноор ундны хэрэгцээнд хэрэглэж болох сайн чанартай гэсэн дүгнэлт гарсан байна.

Ордын ойролцоо гадаргуугийн ус байхгүй. Хайгуулын өрөмдлөгийн цооногуудад 20-30 м-ийн гүнд гүний ан цавын болон нүх сүвийн усны түвшин тогтоогдоогүй болно. Энэ нь ашиглалтын үеийн усны шүүрэл маш бага байх, уул техникийн хувьд хүндрэл учруулахааргүй гэж үзэж болно.

Харин ордын ойролцоо Хэцүүцав худаг зэрэг ундарга сайтай худгуудтай ба эдгээрээс техникийн болон ахуйн хэрэгцээний усаа авах боломжтой.

Мөн талбайн гадна талд ордоос 1км хүрэхгүй зайд 5 л/сек ундаргатай сайн чанарын устай өрөмдмөл худаг ажилладаг ба энэ худаг ойр орчноо хангадаг. Ордын ойр орчим ажиллаж буй ганц нэг худгуудын үзүүлэлт болон өмнөх судлаачдын гаргасан зөвлөмжөөс үзэхэд орд орших талбайд цагаанцав формацын вулканоген-туфоген хурдаст 60.0 м хүртэл гүнд уст үе тогтоогдох боломжтой гэсэн байдаг.

Хэцүүцавын хайлуур жоншны ордын хэмжээнд гүйцэтгэсэн хайгуулын ажлын явцад гидрогеологийн тусгайлсан судалгаа хийгээгүй. Өрмийн цооног ба уулын босоо малталт (шурф)-д ажлын явцад газрын доорх усны шүүрэлт ажиглагдаагүй ба үүгээр гидрогеологийн ажиглалт хязгаарлагдсан.

2.10 Хөрсөн бүрхэвч:

Хөрс судлаачийн дүгнэлтээр: Хөрсний шинж чанарын хувьд маш сийрэг, чийгийн хангамж багатай, чулуурхаг цайвар бор өнгийн хээрийн хэв шинжид хамаарах элсэрхэг хөрс зонхилсон байх ба хөрс нь байглийн элэгдэл эвдрэлд бага зэрэг өртсөн, хүний болон техник технологийн нөлөөнд өртөөгүй байна.

Лабораторийн задлан шинжилгээ: Тус талбайд 2020 оны 09 дүгээр сарын 27-ны өдөр судалгаа явуулж гадаргын төрх байдлыг тодорхойлон хөрсний 1 цэгийн зүсэлт хийж агрохимийн дээжийг авч “ХААИС-ийн Хөрс-Агрохимийн лабораторид хөрсний задлан шинжилгээнд хамруулсан. Хөрсний задлан шинжилгээг доорх аргаар тодорхойлов.

2.11 Ургамлан бүрхэвч:

Төсөл хэрэгжих талбай нь чулуурхаг хээрийн болон говь цөлийн хээрийн бүсийн ургамал зонхилдог байна. Үүнд: Хазаар өвст-таана хялганат бүлгэмдэл зонхилсон байна.

Байгаль орчны төлөв байдлын суурь судалгааны ажлын хүрээнд Өвөрхангай аймгийн Төгрөг сумын нутаг дэвсгэрт орших “Хэцүү цав” хайлуур жоншны ордын талбайд очиж ургамлын судалгааг явуулахад төсөл хэрэгжих талбай нь хялгана, хазаар өвс, таана зэрэг бүлгэмдэлтэй хээрийн хэв шинжийг харуулсан байсан. Талбайд ургамалжилт 30-40% дунд зэрэг талхлагдсан ба халцгай газрын эзлэх хувь 35%, үлдсэн 25%-ийг хад чулуу эзэлж байна.

БҮЛЭГ 3. ТӨСЛИЙН ГОЛ БА БОЛЗОШГҮЙ СӨРӨГ НӨЛӨӨЛЛИЙН ТОВЧ ТОДОРХОЙЛОЛТ

3.1 Агаарын чанарт үзүүлэх сөрөг нөлөө:

Уг төсөл хэрэгжих талбай нь хүний суурьшлын бүсээс алслагдмал бүс буюу Алтанширээ сумын төвөөс хойд зүгт 20 км зайтай, төслийн талбайн эргэн тойронд хайлуур жоншны хэд хэдэн уурхай байгаа болон төслийн талбайд өмнө нь бичил уурхайчид олборлолт явуулдаг байсан тул агаар орчинд нөлөөлж бохирдуулах тоос, хүнд машин механизмуудын утаа зэргээр дунд зэргийн бохирдсон байна.

Агаар орчныг бохирдуулах үндсэн эх үүсвэрийг байгалийн болон хүний үйл ажиллагаанаас үүдэлтэй гэж 2 ерөнхий хэсэгт хуваажүзнэ. Агаарын бохирдолын нилээд аюултай эх үүсвэрт хүний үйл ажиллагаанаас хамааралтай бохирдолт ордог ба энэ нь ихэвчлэн үйлдвэрлэлтэй холбоотой.

Далд уурхайн олборлолт, хөрс хуулалт, тээвэрлэлт, дэд бүтцийн барилга байгууламжуудыг барих явцад үүсэх тоосжилт, тээврийн хэрэгслээс гарах хорт утаа агаарт хаягдах, болон тэдгээрээс агаарын дуу чимээний бохирдол үүсэх зэрэг нөлөөлөлд өртөнө.

Төслийг эхлүүлсэнээр агаар орчны чанарт үзүүлэх гол сөрөг нөлөөлөл нь дараах эх үүсвэрээс үүснэ. Үүнд:

- Уурхайн байгуулалтын үеийн газар шорооны ажил
- Уурхайн болон баяжуулах үйлдвэрийн үндсэн үйл ажиллагаа
- Авто техникийн утаа
- Тэсэлгээ хийх зэрэг болно.

3.2 Хөрс ургамлан бүрхэвчид үзүүлэх сөрөг нөлөө:

Уурхайн олборлолтын болон бусад төрлийн үйл ажиллагаанаас хөрсөн бүрхэвчид үзүүлэх нөлөөллийн эх үүсвэр нь:

- Олборлолтын үйл ажиллагаанаас /уурхайн ухаш, хөрсний овоолго, зам, барилга байгууламж барих гэх мэт/ нийт 3.2 га талбайн хөрсөн бүрхэвч эвдэрч, ургамлан нөмрөг талхлагдана. Өөрөөр хэлбэл 36000 м^2 хэмжээний талбайн хөрсөн бүрхэвч нөмрөг талхлагдана.
- Хөрсний овоолгод хөрс дарагдах

- Дотоод тээвэрлэлтийн зам нь шугаман элэгдлийн эх үүсвэр болно. Мөн энэхүү элэгдэл нь агаар дахь тоосонцрын эх үүсвэр болж, тоосонцор нь буцаад хөрсөн бүрхэвчийн шинж чанарт сөрөг нөлөөлөл үзүүлнэ.

3.3 Усан орчинд үзүүлэх сөрөг нөлөө:

Хүснэгт №. 5 Усан орчинд үзүүлэх сөрөг нөлөө

№	Нөлөөллийн эх үүсвэр	Нөлөөлөлд өртөх талбай нөлөөллийн хэлбэр	Нөлөөллийн түвшин		
			Бага	Дунд	Их
1	Гадаргын усны урсац, голдирол үзүүлэх нөлөө	Лицензийн хил дотор ямар нэгэн гадаргын уст цэг байхгүй байна.			
2	Газрын доорхи усны нөөц хомсдох	-			
3	Шатахуун хадгалах, түгээх Засвар үйлчилгээ	Шатах, тослох материал, химийн бодис зэргийн алдагдах, тунадас болон үерийн усаар угаагдан усан орчинг бохирдуулах			
4	Хаягдлын аж ахуй	Хаягдлын аж аухйн талбай хур тунадас болон үерийн усаар угаагдан хаягдалд агуулагдах бодисууд хөрсөнд нэвчин улмаар хөрсний ба гүний усыг бохирдуулах			
Төслөөс гадаргын болон газрын доорх усан үзүүлэх сөрөг нөлөөллийг нийт 4 нөлөөллөөр тооцсон. Нөлөөллийн 50% нь бага, 50% нь дунд зэргийн нөлөөлөлттэй байна.			2	2	

4. БАЙГАЛЬ ОРЧНЫ МЕНЕЖМЕНТИЙН ТУХАЙН ЖИЛИЙН ТӨЛӨВЛӨГӨӨНИЙ БИЕЛЭЛТ

Байгаль орчны 2025 оны менежментийн төлөвлөгөөнд тусгагдсан сөрөг нөлөөллийг бууруулах арга хэмжээ, осол эрсдэлийн менежментийн төлөвлөгөө, хог хаягдлын менежментийн төлөвлөгөө, орчны хяналт шинжилгээний менежментийн төлөвлөгөө, удирдлага зохион байгуулалтын төлөвлөгөөний арга хэмжээ, байгаль орчны менежментийн төлөвлөгөөний хэрэгжилтийг нөлөөллийн бүсийн оршин суугчдад тайлагнах зэрэг арга хэмжээнүүдийг тус тус хэрэгжүүлсэн байна.

Мөн Монгол улсын “Байгаль орчныг хамгаалах тухай” болон “Байгаль орчинд нөлөөлөх байдлын үнэлгээний тухай” хуулиуд, Байгаль орчин, аялал жуулчлалын сайдын 2019 оны 10 сарын 29-ний өдрийн А/618 тушаалаар батлагдсан “Байгаль орчны менежментийн төлөвлөгөө боловсруулах, хянан батлах, тайлагнах журам” зэргийг удирдлага болголоо.

2025 оны байгаль орчны менежментийн төлөвлөгөөнд сөрөг нөлөөллийг бууруулах арга хэмжээ, осол эрсдэлийн менежментийн төлөвлөгөө, хог хаягдлын менежментийн төлөвлөгөө, орчны хяналт шинжилгээний менежментийн төлөвлөгөө, удирдлага зохион байгуулалтын төлөвлөгөөний арга хэмжээ, байгаль орчны менежментийн төлөвлөгөөний хэрэгжилтийг нөлөөллийн бүсийн оршин суугчдад тайлагнах зэрэг ажлууд багтсан бөгөөд 25.0 сая.төг зарцуулахаар төсөвлөсөн байна.

5. СӨРӨГ НӨЛӨӨЛЛИЙГ БУУРУУЛАХ АРГА ХЭМЖЭЭНИЙ ТӨЛӨВЛӨГӨӨНИЙ БИЕЛЭЛТ

Төслийн үйл ажиллагаанаас үзүүлэх сөрөг нөлөөллийг бууруулах, арилгах, түүнээс урьдчилан сэргийлэх үүднээс дараах арга хэмжээг авч хэрэгжүүлсэн.

Хүснэгт 4. Сөрөг нөлөөллийг бууруулах арга хэмжээний төлөвлөгөөний биелэлт

№	Гол болон болзошгүй сөрөг нөлөөлөл	Сөрөг нөлөөллийг арилгах, бууруулах арга хэмжээ	Хэрэгжилт	Тайлбар	Гүйцэтгэл
1	Уурхайн олборлолт болон тээврийн Хэрэгслүүдийн үйл ажиллагааны улмаас гарч болох тоосжилтын эх үүсвэрүүд: - Уурхайн олборлолтын үеийн хөрс хуулалт, олборлолт, овоолго хийх газар шорооны ажил, - Уурхайн үйл ажиллагаанд ашиглаж буй тээврийн хөдөлгөөн, Тээвэрлэлтэнд явж буй машинуудаас	Уурхайд орж гарах машин, ачилт буулгалтын цаг хугацаа, хоорондын зайг тоосны сарнилтай уялдуулан оновчтой байлгах тооцоог хийж мөрдөж ажиллах	бүрэн хэрэгжсэн	Уурхайн тээврийн хөдөлгөөнийг маршрутын дагуу хийж гүйцэтгэсэн бөгөөд тээврийн хэрэгслийн хөдөлгөөнийг тоосны тархалттай уялдуулаг ажилласан. Үүнээс гадна тээврийн замаас үүсэх тоосжилтыг бууруулахын тулд замыг тогтмол усалж ажилласан.	
2		Тээврийн хэрэгслийн бүрэн бүтэн байдлыг шалгаж, хаалга цонхны чигжээс, хамгаалалтын үзлэгийг хийх	бүрэн хэрэгжсэн	Тээврийн хэрэгслийн үзлэг шалгалтыг тогтмол шалгаж шаардлага хангахгүй тээврийн хэрэгслээр ажил гүйцэтгэлгүй ажилласан.	
3		Хүнд машин механизмын утааны хэмжээг стандартын шаардлага хангах хэмжээнд байлгах, үзлэг шалгалтыг хийх засвар үйлчилгээг тогтмол хийх	бүрэн хэрэгжсэн	Уурхайн автомашин, техникийн үзлэгийг тогтмол хийж, эвдрэл гэмтэлтэй машин механизмыг ажилд гаргалгүй засвар үйлчилгээг тогтмол хийж гүйцэтгэсэн.	

4	ялгарах хорт бодисуудаар орчны агаар бохирдох	Уурхайн ажиллагсдад тоосноос хамгаалах хушуувч, амны маск, хүнсний нэмэлт бүтээгдэхүүнээр ажилчдыг хангах сургалт явуулах	бүрэн хэрэгжсэн	Ажилчдад шаардлагтай хувийн хамгаалах хэрэгслээр бүрэн хангаж ажилласан.	
4		Өнгөн хөрсийг хуулан авах, хадгалах	бүрэн хэрэгжсэн	Төслийн үйл ажиллагааг төлөвлөлт, стандартын дагуу явуулж, хөрсний овоолго болон шимт хөрсний овоолгыг төлөвлөгөөний дагуу цэгцтэй хурааж ажилласан.	

5		Уурхайн олборлолт явуулж буй хэсэгт тэмдэгжүүлэх	бүрэн хэрэгжсэн	Уурхайн үйл ажиллагаа явуулж буй хэсгийг тэмдэгжүүлж ажилласан.	
6		Төслийн талбай дахь сул шороо бүхий газруудыг ургамалжуулах, мод бут тарих	бүрэн хэрэгжсэн	Уурхайн кемпийн орчим олон наст ургамал тарьсан.	

7	Гүний усыг ашигласнаар усны нөөц хомсдох, усны бохирдол, шатах тослох материалыг алдсанаар газрын доорх ус бохирдох, газар доорх устай холбогдон ургадаг ургамалжилтанд сөргөөр нөлөөлж болзошгүй.	Ажилчдын аюулгүй ажиллагааны дүрэмд усыг ариг гамтай хэрэглэх, хамгаалах тухай тусгаж өгөх	бүрэн хэрэгжсэн	Ажилчдад усыг ариг гамтай ашиглах талаарх мэдээллийг байгаль орчны сургалтын үеэр танилцуулсан.	
8		Ажилчдын унд ахуйн усанд ашиглаж байгаа гүний худагаас дээж авч шинжилгээ хийлгэж, усны найрлагыг тодорхойлуулж, ундны усны стандартад нийцэж буйг хянаж байх	бүрэн хэрэгжсэн	2025 оны 08-р сарын 19-ны өдөр гүний худгаас дээж авч “Ланд-Овнер” ХХК-ийн “Грийн Лаб” ХХК-ийн хөрс усны лабораторид шинжлүүлсэн.	LAND OWNER “GREEN LAB ” ХӨРС, УСНЫ ЛАБОРАТОРИ СОРИЛТЫН ДҮНГИЙН ХУУДАС **Дээж ирсэн огноо:** 2025.08.19-28 **Шинжилгээ хийлгэж буй байгууллага, хувь хүн:** “ Теэм Смайл ” ХХК **Холбоо барих дугаар:** 99058080, 86669945 **Дээж авсан газар:** Өвөрхангай аймаг Төрөг сум “Боржигт” ХХК худгийн ус **Лабораторийн дугаар:** 25/3918 **Усны химийн шинжилгээний үзүүлэлт** MNAS Жич:Шинжилгээний хариу нь зөвхөн тухайн цэгийн дээжинд хамаарах ба хувилан олшруулахыг хориглоно ШИНЖИЛГЭЭ ГҮЙЦЭТГЭСЭН: Шинжээч / Д.Пагмасүрэн / ХЯНАЖ, БАТАЛГААЖУУЛСАН: Лабораторийн эрхлэгч Г.Ганчимэг / M.Sc / Монгол улс, Улаанбаатар хот, Сүхбаатар дүүрэг 9-р хороо, Алтайн аудамж 5 давхар оффис 2 давхар 243 тоот Утас/Факс : 72702020, 88950626 E-mail: landownermongolia@gmail.com

№	Сорилтын үзүүлэлтүүд, хэмжих нэгж	Сорилтын аргын тэмдэглэгээ	Шаардлага MNS 0900:2018	Сорилтын дүн
				1
1	pH	MNS ISO 10523:2001	6.5-8.5	8.40
2	Ерөнхий хатуулаг, мг-экв/л	MNS ISO 6059:2005	7.0	13.4
3	Кальци, мг/л	MNS 1097:2023	100.0	82.2
4	Магни, мг/л	MNS 1097:2023	30.0	113.1
5	Хлорид, мг/л	MNS ISO 9297:2005	350	54.4
6	Гидрокарбонат, мг/л	MNS 6831:2020	-	234.8
7	Перманганатын исэлдэх чанар, мгО/л	MNS 6833:2020	5-15	6.8
8	Цахилгаан дамжуулах чанар, µS/cm	MNS ISO 7888:1999	1.0	0.527
9	Хуурай үлдэгдэл, мг/л	MNS 4423:1997	1000	6654.0
10	Нитрит, мг/л	MNS 6779:2019	1.0	0.02
11	Нитрат, мг/л	MNS ISO 7890-3:2005	50.0	0.10
12	Төмөр, мг/л	MNS 4430: 2005	0.3	0.08
13	Аммони, мг/л	MNS 4428:1997	1.5	0.00

9	Үйл ажиллагаа явуулсантай амьтны нөөц хомсдох, ухсан нүх шуудуунд мал амьтан унахаас сэргийлэх	Уурхайн талбайд мал, амьтан унаж гэмтэхээс сэргийлэх зорилгоор хашаа хамгаалалт хийх	бүрэн хэрэгжсэн	Төслийн талбайн шаардлагатай хэсгүүдийг хашаажуулан ажиллаж байна.	
10	Хог хаягдлыг ангилан ялгах хогын сав байршуулах	Хог хаягдалыг ил задгай хаяж хүнд ойромсог амьдардаг, хог хаягдлын индикатор амьтад үржих, хордох нөхцөл бүрдүүлэхгүй байх	бүрэн хэрэгжсэн	Хог хаягдлыг ил задгай хаяхаас сэргийлж обектын тус бүрд хогийн цэг байрлуулсан бөгөөд төвлөрсөн хогийн цэгт бөөгнүүлж байгаад сумын хогийн цэгт нийлүүлсэн.	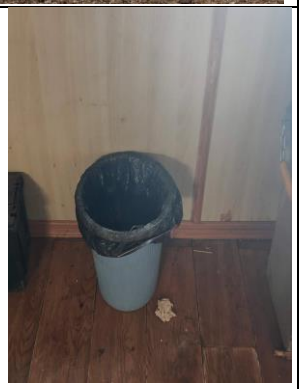

11	Уурхайгаас олборлох, хөрс хуулах зэрэг ажлын үед ургамал устах, дарагдах талхлагдах зэргээр хамгийн их нөлөөлөлд өртөнө.	Уурхайн тосгоны эргэн тойронд ногоон байгууламжийг нэмэгдүүлэх	бүрэн хэрэгжсэн	Уурхайн кемпийн орчим олон наст ургамал тарьсан.	

6. НӨХӨН СЭРГЭЭЛТИЙН ТӨЛӨВЛӨГӨӨНИЙ БИЕЛЭЛТ

Төслийн уул техникийн нөхцөлөөс хамаарч 2025 онд нөхөн сэргээлт хийх нөхцөл бүрдээгүй.

7. БИОЛОГИЙН ОЛОН ЯНЗ БАЙДЛЫГ ДҮЙЦҮҮЛЭН ХАМГААЛАХ АРГА ХЭМЖЭЭНИЙ ТӨЛӨВЛӨГӨӨНИЙ БИЕЛЭЛТ

Манай компани нь 2025 оны 8-р сараас эхлэн уурхайн бэлтгэл ажил хийгдсэн бөгөөд дүйцүүлэн хамгаалал хийх нөхцөл бүрдээгүй байна.

8. НҮҮЛГЭН ШИЛЖҮҮЛЭХ, НӨХӨН ОЛГОВОР ОЛГОХ АРГА ХЭМЖЭЭНИЙ ТӨЛӨВЛӨГӨӨНИЙ БИЕЛЭЛТ

Төслийн хүрээнд нүүлгэн шилжүүлэх үйл ажиллагаа хийгдэхгүй тул 2025 оны БОМТ-нд нүүлгэн шилжүүлэх, нөхөн олговор олгох арга хэмжээ тусгагдаагүй болно.

9. ТҮҮХ, СОЁЛЫН ӨВИЙГ ХАМГААЛАХ АРГА ХЭМЖЭЭНИЙ ТӨЛӨВЛӨГӨӨНИЙ БИЕЛЭЛТ

“Боржигт” ХХК-ийн тусгай зөвшөөрлийн талбайд палеонтлогийн олдворын ул мөр ажиглагдаагүй байна. Түүнчлэн археологийн дурсгал илрээгүй байна. Үйл ажиллагааны явцад түүх соёлын дурсгалт зүйлс олдвол уурхайн үйл ажиллагааг түр зогсоон зохих байгууллагад мэдэгдэж, түүх соёлын дурсгалт зүйлсийг хамгаалах ажлыг зохион байгуулна.

10. ОСОЛ, ЭРСДЭЛИЙН МЕНЕЖМЕНТИЙН ТӨЛӨВЛӨГӨӨНИЙ БИЕЛЭЛТ

Хүснэгт 6. Осол эрсдэлийн менежментийн төлөвлөгөөний биелэлт

№	Болзошгүй аюул, осол, сөрөг нөлөөлөл	Урьдчилан сэргийлэх, хамгаалах арга хэмжээ	Хэрэгжилт	Тайлбар	Гүйцэтгэл
1 2	Цаг агаарын үзэгдэл, ажилчдын хариуцлагагүй байдлаас шалтгаалан осол гарах	Галын болон байгалийн аюул гамшигаас урьдчилан сэргийлэх, арга хэмжээний талаар сургалт зохион байгуулах	бүрэн хэрэгжсэн	2025 оны 7-р сарын 25-нд Галын аюулын сургалтанд ажилчдыг хамруулсан. .	
		Осол эрсдэл үүссэн үед устгах арга хэмжээний төлөвлөгөөтэй байх	бүрэн хэрэгжсэн	2025 оны 06-р сарын 15-ны өдрийн 11-р тушаалаар осол аваарын үед авах арга хэмжээний журам боловруулан ажилласан.	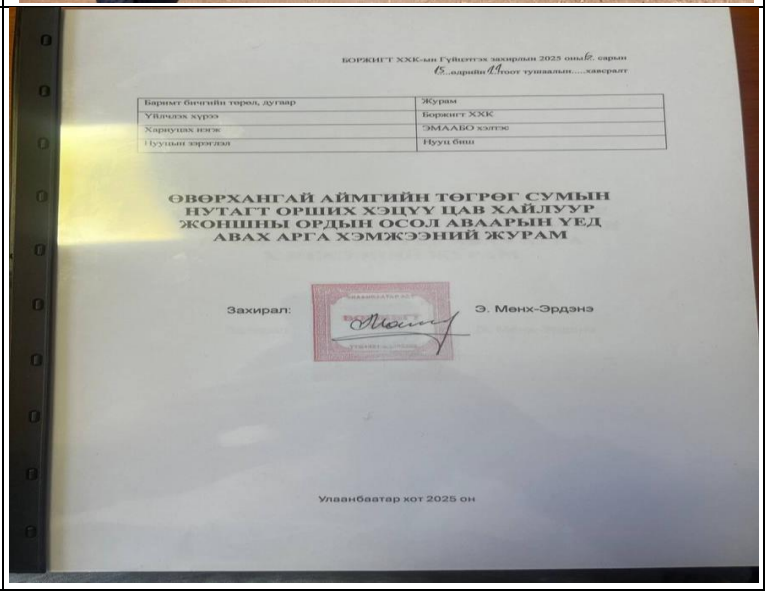 БОРЖИГТ ХХК-ын Гүйцэтгэх захирлын 2025 оны 06 сарын 06 өдрийн 11 тоот тушаалын.....хавсралт Баримт бичгийн төрөл, дугаар: Журам Үйлчлэх хүрээ: Боржигт ХХК Хариуцах нэгж: ЭМААБО хэлтэс Гүйцэтгэгч: Нууц биш ӨВӨРХАНГАЙ АЙМГИЙН ТӨГРӨГ СУМЫН НУТАГТ ОРШИХ ХЭЦҮҮ ЦАВ ХАЙЛУУР ЖОНШНЫ ОРДЫН ОСОЛ АВААРЫН ҮЕД АВАХ АРГА ХЭМЖЭЭНИЙ ЖУРАМ Захирал: Э. Мөнх-Эрдэнэ Улаанбаатар хот 2025 он

3		Болзошгүй аюул ослын үед ашиглах багаж хэрэгсэл холбооны хэрэгсэлтэй болох	бүрэн хэрэгжсэн	Болзошгүй аюул ослын үед ашиглах багаж хэрэгсэлтэй болсон.	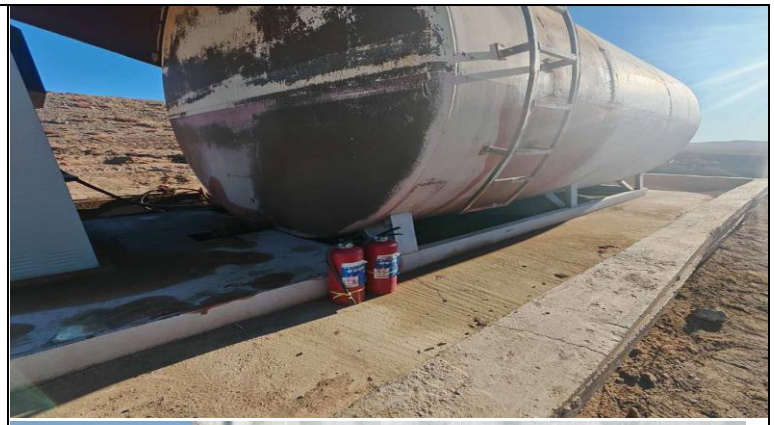 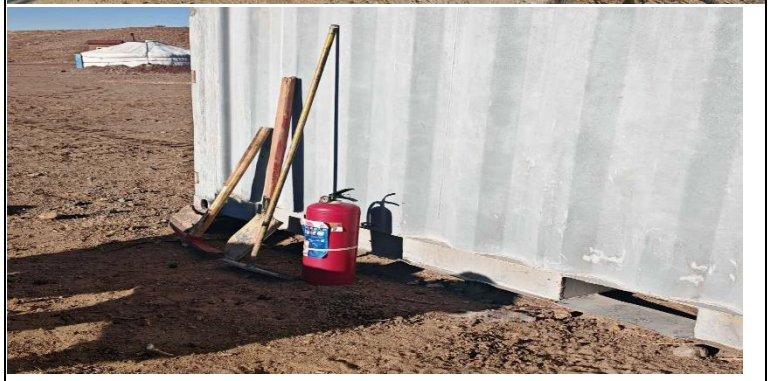
4		Галын болон байгалийн аюул гамшигаас урьдчилан сэргийлэх арга хэмжээний талаар сургалт, зохион байгуулах	бүрэн хэрэгжсэн	2025 оны 7-р сарын 25-нд Галын аюулын сургалтанд ажилчдыг хамруулсан. .	

4		Байгаль орчныг хамгаалах талаар сургалтыг жилд нэг удаа зохион байгуулах, холбогдох сумын байгаль орчны алба, байгаль хамгаалагч нартай харилцан холбоотой ажиллах	бүрэн хэрэгжсэн	2025 оны 6-р сарын 25-нд Байгаль хамгаалах сургалтыг мэргэжлийн байгууллагатай хамтран сургалт хийсэн.	
5		Аваар ослын үед авран хамгаалах төлөвлөгөөтэй байх	бүрэн хэрэгжсэн	2025 оны 06-р сарын 15-ны өдрийн 11-р тушаалаар осол аваарын үед авах арга хэмжээний журам боловруулан ажилласан.	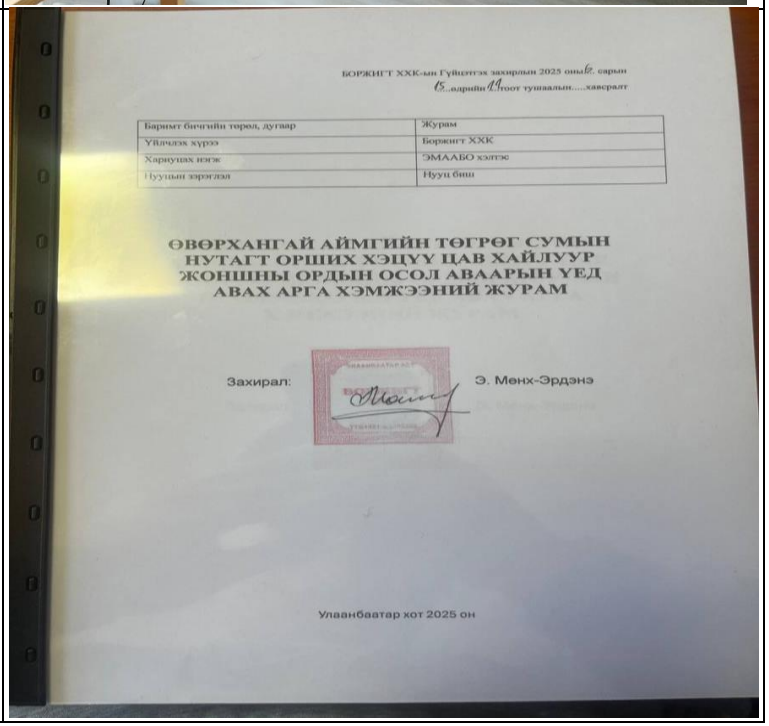 БОРЖИГТ ХХК-ын Гүйцэтгэх захирлын 2025 оны 06 сарын 15...өдрийн 11 тоот тушаалын.....хавсралт Баримт бичгийн төрөл, дугаар: Журам Үйлчлэх хүрээ: Боржигт ХХК Хариуцах нэгж: ЭМААБО хэлтэс Нууцын зэрэглэл: Нууц биш ӨВӨРХАНГАЙ АЙМГИЙН ТӨГРӨГ СУМЫН НУТАГТ ОРШИХ ХЭЦҮҮ ЦАВ ХАЙЛУУР ЖОНШНЫ ОРДЫН ОСОЛ АВААРЫН ҮЕД АВАХ АРГА ХЭМЖЭЭНИЙ ЖУРАМ Захирал: Э. Мөнх-Эрдэнэ Улаанбаатар хот 2025 он

6		Байгаль орчныг хамгаалах талаар сургалтыг жилд нэг удаа зохион байгуулах, холбогдох сумын байгаль орчны алба, байгаль хамгаалагч нартай харилцан холбоотой ажиллах	бүрэн хэрэгжсэн	2025 оны 6-р сарын 25-нд Байгаль хамгаалах сургалтыг мэргэжлийн байгууллагатай хамтран сургалт хийсэн.	
7		Ажилчдыг ажлын хувцас хамгаалалтын тусгай хэрэгслээр (хөвөн даавуун материалаар хийсэн хувцас, резинэн хормогч, резинен гутал, бээлий, хамгаалалтын нүдний шил маск) хангах	бүрэн хэрэгжсэн	Ажилчдыш хөдөлмөр хамгааллын хувцас хэрэгслээр бүрэн хангаж ажилласан.	

8		Хүний эрүүл мэндэд үзүүлэх эрсдлийг нарийвчлан мэргэжлийн байгууллагаар тогтоолгох	бүрэн хэрэгжсэн	2025 оны 03-р сарын 06-07-ны өдөр нийт ажилчдыг ”Хан-Уул” дүүргийн эрүүл мэндийн төвд эрүүл мэндийн үзлэгт хамруулсан байна.	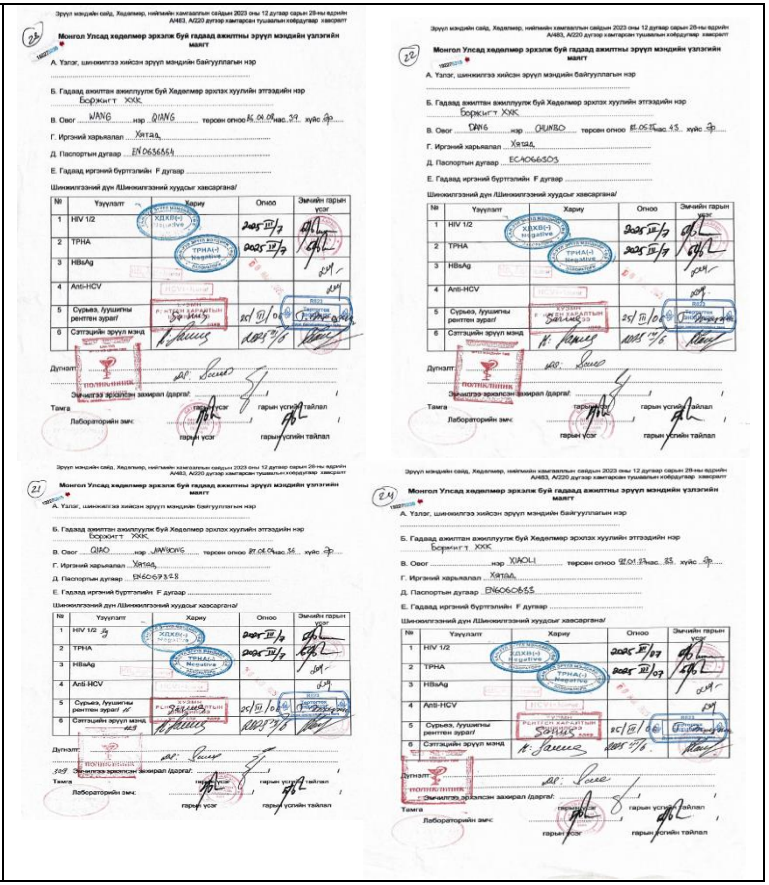

11. ХОГ, ХАЯГДЛЫН МЕНЕЖМЕНТИЙН ТӨЛӨВЛӨГӨӨНИЙ БИЕЛЭЛТ

Хүснэгт 7. Хог, хаягдлын менежментийн төлөвлөгөөний биелэлт

№	Хог хаягдлын ангилал	Сөрөг нөлөөллийг арилгах бууруулах арга хэмжээ	Хэрэгжилт	Тайлбар	Гүйцэтгэл
1	Хатуу хог хаягдлыг тогтмол зайлуулаагүйгээс орчин бохирдох	Хог хаягдлын хор уршиг, ангилан ялгах талаар ажиллагсдад сургалт явуулах, хог хаягдлын мэдээллийн сангийн бүртгэл хөтлөх	бүрэн хэрэгжсэн	Ажилчдын хог хаягдлын ангилан ялгаж хаях болон сургалт болон шаардлагыг тогтмол өгч ажилласан.	
2		Унд ахуйн усыг лабораторын шинжилгээнд тогтсон хуваарийн дагуу шинжлүүлж байх	бүрэн хэрэгжсэн	2025 оны 08-р сарын 19-ны өдөр гүний худгаас дээж авч “Ланд-Овнер” ХХК-ийн “Грийн Лаб” ХХК-ийн хөрс усны лабораторид шинжлүүлсэн.	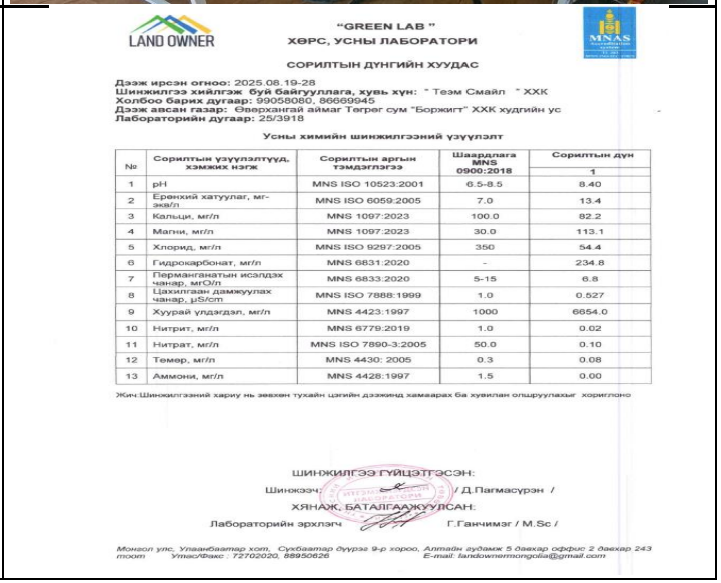
3		Ундны усны стандарт хангасаар усаар ажилчдад үйлчлэх	бүрэн хэрэгжсэн		

LAND OWNER

“GREEN LAB ”
ХӨРС, УСНЫ ЛАБОРАТОРИ

СОРИЛТЫН ДҮНГИЙН ХУУДАС

Дээж ирсэн огноо: 2025.08.19-28
Шинжилгээ хийлгэж буй байгууллага, хувь хүн: “ Теэм Смайл “ ХХК
Холбоо барих дугаар: 99058080, 86669945
Дээж авсан газар: Өвөрхангай аймаг Төгрөг сум “Боржигт” ХХК худгийн ус
Лабораторийн дугаар: 25/3918

Усны химийн шинжилгээний үзүүлэлт

№	Сорилтын үзүүлэлтүүд, хэмжих нэгж	Сорилтын аргын тэмдэглэгээ	Шаардлага MNS 0900:2018	Сорилтын дүн
				1
1	pH	MNS ISO 10523:2001	6.5-8.5	8.40
2	Ерөнхий хатуулаг, мг-экв/л	MNS ISO 6059:2005	7.0	13.4
3	Кальци, мг/л	MNS 1097:2023	100.0	82.2
4	Магни, мг/л	MNS 1097:2023	30.0	113.1
5	Хлорид, мг/л	MNS ISO 9297:2005	350	54.4
6	Гидрокарбонат, мг/л	MNS 6831:2020	-	234.8
7	Перманганатын исэлдэх чанар, мгO/л	MNS 6833:2020	5-15	6.8
8	Цахилгаан дамжуулах чанар, µS/cm	MNS ISO 7888:1999	1.0	0.527
9	Хуурай үлдэгдэл, мг/л	MNS 4423:1997	1000	6654.0
10	Нитрит, мг/л	MNS 6779:2019	1.0	0.02
11	Нитрат, мг/л	MNS ISO 7890-3:2005	50.0	0.10
12	Төмөр, мг/л	MNS 4430: 2005	0.3	0.08
13	Аммони, мг/л	MNS 4428:1997	1.5	0.00

Жич:Шинжилгээний харуу нь зөвхөн тухайн цэгийн дээжинд хамаарах ба хувилан олшруулахыг хориглоно

ШИНЖИЛГЭЭ ГҮЙЦЭТГЭСЭН:
Шинжээч: / Д.Пагмасүрэн /
ХЯНАЖ, БАТАЛГААЖУУЛСАН:
Лабораторийн эрхлэгч Г.Ганчимэг / M.Sc /

Монгол улс, Улаанбаатар хот, Сүхбаатар дүүрэг 9-р хороо, Алтайн гудамж 5 давхар оффис 2 давхар 243 тоот Утас/Факс : 72702020, 88950626 E-mail: landownermongolia@gmail.com

4		Зуны улиралд хогийн сав болон ажилчдын амьдрах байр. Гал тогоонд хортон шавьжийн ариутгал халдваргүйжүүлэлт хийлгэх		Ариутгал халдваргүйжүүлэлтийг тогтмол хийж ажилласан.	

12. ОРЧНЫ ХЯНАЛТ ШИНЖИЛГЭЭНИЙ ХӨТӨЛБӨРИЙН БИЕЛЭЛТ

Хүснэгт 8. Орчны хяналт шинжилгээний төлөвлөгөөний биелэлт

№	Хяналт шинжилгээ хийх үзүүлэлтүүд	Хяналтын цэгийн байршил	Хэрэгжилт	Тайлбар	Гүйцэтгэл
Хөрсний шинжилгээ					
1	Хөрсний морфологи бичиглэл, pH, цахилгаан дамжуулалт, давс %, ялзмагийн агууламж %, шим тэжээлийн элемент, хөрсний механик бүрэлдэхүүн, нүүрс устөрөгчийн нэгдлүүд Хүнд металлын агууламж	Төслийн талбайд	Бүрэн хэрэгжсэн	2025 оны 08-р сарын 19-ны өдөр хөрснөөс дээж авч “Ланд-Овнер” ХХК-ийн “Грийн Лаб” ХХК-ийн хөрс усны лабораторид хөрсний агрохими, эрүүл ахуй, хүнд металл болон механик бүрэлдэхүүний шинжилгээ хийлгэсэн.	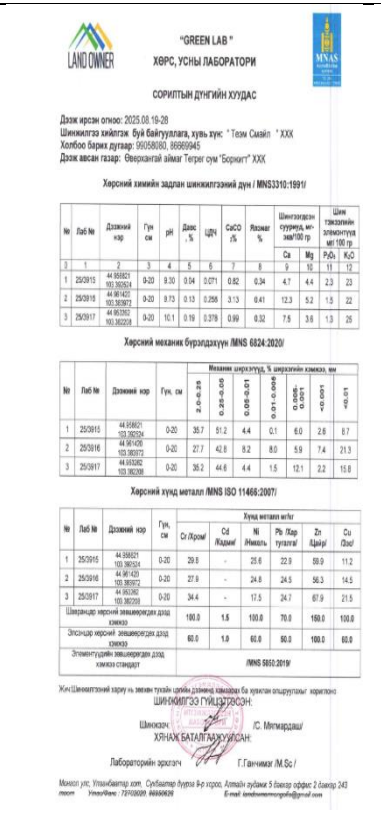 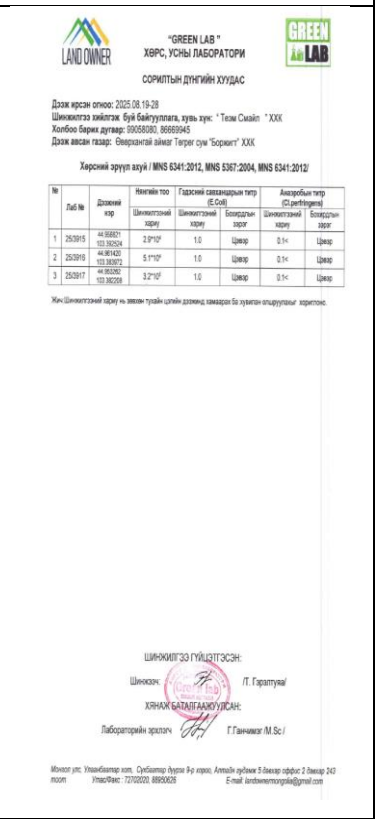
Усны хяналт шинжилгээ					

2	Усны чанар pH, ууссан нийт давс (жингийн аргаар), усны ерөнхий болон хүнд металлын шинжилгээ	Унд ахуйн усыг хангаж буй уснаас	Бүрэн хэрэгжсэн	2025 оны 08-р сарын 19-ны өдөр гүний худгаас дээж авч “Ланд-Овнер” ХХК-ийн “Грийн Лаб” ХХК-ийн хөрс усны лабораторид шинжлүүлсэн.	LAND OWNER **“GREEN LAB ”** **ХӨРС, УСНЫ ЛАБОРАТОРИ** MNAS **СОРИЛТЫН ДҮНГИЙН ХУУДАС** **Дээж ирсэн огноо:** 2025.08.19-28 **Шинжилгээ хийлгэж буй байгууллага, хувь хүн:** " Теэм Смайл " ХХК **Холбоо барих дугаар:** 99058050, 86669945 **Дээж авсан газар:** Өвөрхангай аймаг Төгрөг сум "Боржигт" ХХК худгийн ус **Лабораторийн дугаар:** 25/3918 **Усны химийн шинжилгээний үзүүлэлт** № | Сорилтын үзүүлэлтүүд, хэмжих нэгж | Сорилтын аргын тэмдэглэгээ | Шаардлага MNS 0900:2018 | Сорилтын дүн 1 1 | pH | MNS ISO 10523:2001 | 6.5-8.5 | 8.40 2 | Ерөнхий хатуулаг, мг-экв/л | MNS ISO 6059:2005 | 7.0 | 13.4 3 | Кальци, мг/л | MNS 1097:2023 | 100.0 | 82.2 4 | Магни, мг/л | MNS 1097:2023 | 30.0 | 113.1 5 | Хлорид, мг/л | MNS ISO 9297:2005 | 350 | 54.4 6 | Гидрокарбонат, мг/л | MNS 6831:2020 | - | 234.8 7 | Перманганатын исэлдэх чанар, мгO/л | MNS 6833:2020 | 5-15 | 6.8 8 | Цахилгаан дамжуулах чанар, µS/cm | MNS ISO 7888:1999 | 1.0 | 0.527 9 | Хуурай үлдэгдэл, мг/л | MNS 4423:1997 | 1000 | 6654.0 10 | Нитрит, мг/л | MNS 6779:2019 | 1.0 | 0.02 11 | Нитрат, мг/л | MNS ISO 7890-3:2005 | 50.0 | 0.10 12 | Төмөр, мг/л | MNS 4430: 2005 | 0.3 | 0.08 13 | Аммони, мг/л | MNS 4428:1997 | 1.5 | 0.00 Жич:Шинжилгээний хариу нь зөвхөн тухайн цэгийн дээжинд хамаарах ба хувилан олшруулахыг хориглоно ШИНЖИЛГЭЭ ГҮЙЦЭТГЭСЭН: Шинжээч: / Д.Пагмасүрэн / ХЯНАЖ, БАТАЛГААЖУУЛСАН: Лабораторийн эрхлэгч Г.Ганчимэг / M.Sc / *Монгол улс, Улаанбаатар хот, Сүхбаатар дүүрэг 9-р хороо, Алтайн гудамж 5 давхар оффис 2 давхар 243 тоот Утас/Факс : 72702020, 88950626 E-mail: landownermongolia@gmail.com*

13. ТУХАЙН ЖИЛИЙН БАЙГАЛЬ ОРЧНЫ МЕНЕЖМЕНТИЙН ТӨЛӨВЛӨГӨӨГ ХЭРЭГЖҮҮЛЭХ УДИРДЛАГА ЗОХИОН БАЙГУУЛАЛТЫН ТӨЛӨВЛӨГӨӨНИЙ БИЕЛЭЛТ

Хүснэгт 9. Байгаль орчны менежментийн төлөвлөгөөг хэрэгжүүлэх удирдлага зохион байгуулалтын төлөвлөгөөний биелэлт

Төлөвлөсөн арга хэмжээ	Хэрэгжилт	Тайлбар	Гүйцэтгэл
Байгаль орчныг хамгаалах, осол аваар, гал түймэр, усны аюул мэтийн гэнэтийн ослоос урьдчилан сэргийлэх, осол гарсан тохиолдолд шуурхай хэрэгжүүлэх арга хэмжээг зохион байгуулах талаар жилд 2 удаа сургалт, судалгааны ажлыг мэргэжлийн байгууллага хүмүүстэй хамтран зохион байгуулах	бүрэн хэрэгжсэн	2025 оны 6-р сарын 25-нд Байгаль хамгаалах сургалтыг мэргэжлийн байгууллагатай хамтран сургалт хийсэн.	
Байгаль хамгаалах талаар хийсэн ажлын жил бүрийн тайланг БОАЖЯ-т хүргэн өгч байх	бүрэн хэрэгжсэн	2025 оны БОМТ-ийн биелэлтийн тайланг боловсруулж Байгаль орчин, аялал жуулчлалын сайдын 2019 оны 10 сарын 29-ний өдрийн А/618 тушаалаар батлагдсан “Байгаль орчны менежментийн төлөвлөгөө боловсруулах, хянан батлах, тайлагнах журам”-ын дагуу 11 дүгээр сарын 01-ний дотор хүлээлгэн өгч ажиллаж байна.	
Байгаль хамгаалахад сум багийн холбогдох ажилтнуудын оролцоог идэвхижүүлэх, уулзалт зөвлөгөөг жил бүр зохион байгуулах, тэдний санал зөвлөмжийг БОМТ-нд тусгах	бүрэн хэрэгжсэн	Сум багийн холбогдох ажилтнуудын санал зөвлөмжийг БОМТ-нд тусган ажиллаж байна.	

Хөдөлмөр хамгаалал, аюулгүй ажиллагаа, эрүүл ахуйн нөхцөл сайжруулах арга хэмжээний төлөвлөгөө	бүрэн хэрэгжсэн	Хөдөлмөр хамгаалал эрүүл ахуйн нөхцлийг сайжруулах сургалт зохион байгуулсан.	
Яаралтай анхны тусламжид шаардлагатай эм тариа, багаж хэрэгслийг бэлтгэж, шаардлагатай газруудад байрлуулах	бүрэн хэрэгжсэн	Яаралтай анхны тусламжид шаардлагатай эм тариа, багаж хэрэгслийг уурхайд тогтмол хангаж ажилласан.	

Хөдөлмөр хамгаалал эрүүл ахуйн нөхцлийг сайжруулах сургалт зохион байгуулах, галын аюулгүй ажиллагааны талаар галын аюулаас урьдчилан сэргийлэх үзүүлэх сургууль хийх	бүрэн хэрэгжсэн	2025 оны 7-р сарын 25-нд Галын аюулын сургалтанд ажилчдыг хамруулсан. .	
ХАБЭА дүрмийн дагуу үзлэг, шалгалтыг тогтмолжуулж илэрсэн зөрчлийг тухай бүр арилгах ажлыг зохион байгуулах	бүрэн хэрэгжсэн	ХАБЭА дүрмийн дагуу өдөр бүр зааварчилгаа өгч үзлэг, шалгалтыг тогтмол хийж гарсан зөрчлийг тухай бүрт нь арилгаж ажилласан.	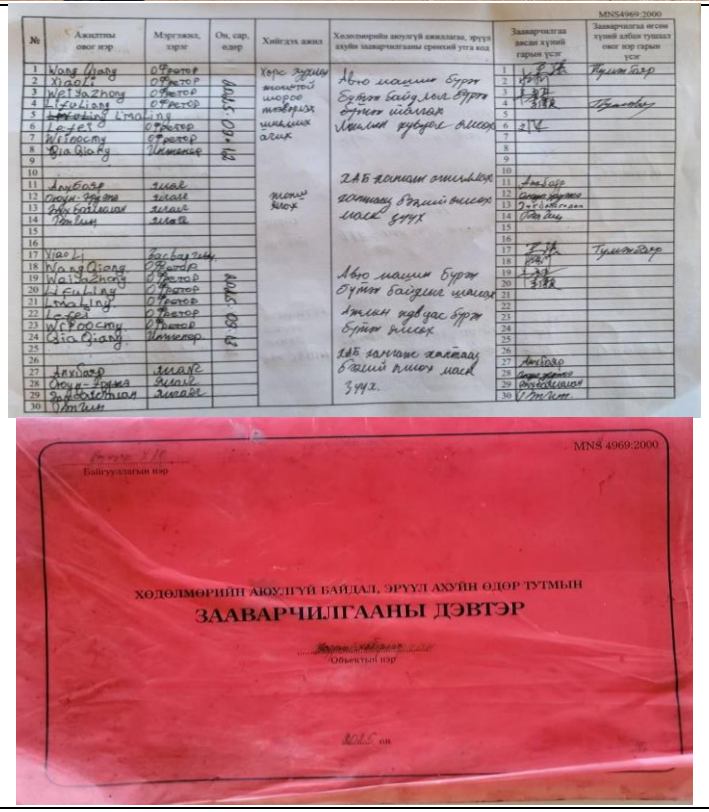

Ажилчдыг шаардлагатай хувцас, тусгай хамгаалах, амны хаалт, малгай зэргээр хангах	бүрэн хэрэгжсэн	Ажилчдыш хөдөлмөр хамгааллын хувцас хэрэгслээр бүрэн хангаж ажилласан.	
Яаралтай анхны тусламжид шаардлагатай эм тариа, багаж хэрэгсэлд зарцуулах зардал	бүрэн хэрэгжсэн	Яаралтай анхны тусламжид шаардлагатай эм тариа, багаж хэрэгслийг уурхайд тогтмол хангаж ажилласан.	

14. ТУХАЙН ЖИЛИЙН БАЙГАЛЬ ОРЧНЫ МЕНЕЖМЕНТИЙН ТӨЛӨВЛӨГӨӨ, ТӨЛӨВЛӨГӨӨНИЙ ХЭРЭГЖИЛТИЙГ НӨЛӨӨЛӨЛД ӨРТӨГЧ ОРШИН СУУГЧДАД ТАЙЛАГНАХ ТӨЛӨВЛӨГӨӨНИЙ БИЕЛЭЛТ

Хүснэгт 10. Байгаль орчны менежментийн төлөвлөгөөний хэрэгжилтийг нөлөөллийн бүсийн оршин суугчдад тайлагнах төлөвлөгөөний биелэлт

№	БОМТ, БОМТ-ийн хэрэгжилтийг тайлагнахад оролцогч талууд	Тайлагнах хэлбэр	Мэдээний агуулга	Тайлбар
1	БОМТ-ний биелэлтийн үр дүнгийн тайланг төсөл хэрэгжиж буй Өвөрхангай аймгийн Төгрөг сумын иргэдэд танилцуулж хэлэлцүүлнэ.	БОМТ-ний биелэлтийн тайлан боловсруулж сумдын засаг захиргаанд хүргүүлнэ.	БОМТ-ний биелэлт	2025 оны БОМТ-ийн биелэлтийн тайланг боловсруулж Байгаль орчин, аялал жуулчлалын сайдын 2019 оны 10 сарын 29-ний өдрийн А/618 тушаалаар батлагдсан “Байгаль орчны менежментийн төлөвлөгөө боловсруулах, хянан батлах, тайлагнах журам”-ын дагуу 11 дүгээр сарын 01-ний дотор хүлээлгэн өгч ажиллаж байна.
2		Нутгийн оршин суугчдад БОМТ-ний биелэлтийг тайлагнах		